
Julian Gorkin - Julián Gómez García

Autor:

Data de publicació: 01-01-2022

Julián Gómez García (València, 1901 - Paris, 20 d'agost de 1987) va ser un escriptor, periodista i polític espanyol, líder del Partit Obrer d'Unificació Marxista (POUM). D'orígens molt modestos, va ser en les condicions més dures que es va introduir en la literatura, la història i la política, mentre vivia amb el seu oncle a Aragó. De molt jove es va implicar en les lluites socials, revoltat per les profundes injustícies que veia a l'Espanya de l'època. Tenia disset anys quan va ser nomenat Secretari de les Joventuts Socialistes de la seva ciutat natal. Als vint-i-un anys, va fundar la Federació Comunista de la regió i es va convertir en el seu secretari general.

Anar a la navegacióAnar al cercador

Julián Gorkin

Julian Gorkin a París el 1925

Dades clau

Nom de naixement

Julián Gómez García

Naixement

Gener de 1901

València, Espanya

Mort

20 d'agost de 1987 (als 86 anys)

París, França

Punt fort

Escriptor, periodista, polític

Autor

Llenguatge d'escriptura
Espanyol

Tipus

Història, novel·la, teatre

Obres principals

L'assassinat de Trotski (1970)
Vida i mort a l'URSS (1950)

modificar

Julián Gómez García (València, 1901 - Paris, 20 d'agost de 1987) va ser un escriptor, periodista i polític espanyol, líder del Partit Obrer d'Unificació Marxista (POUM).

Resum

Biografia

Primers passos en política

D'orígens molt modestos, va ser en les condicions més dures que es va introduir en la literatura, la història i la política, mentre vivia amb el seu oncle a Aragó. De molt jove es va implicar en les lluites socials, revoltat per les profundes injustícies que veia a l'Espanya de l'època. Tenia disset anys quan va ser nomenat Secretari de les Joventuts Socialistes de la seva ciutat natal. Als vint-i-un anys, va fundar la Federació Comunista de la regió i es va convertir en el seu secretari general.

Primer exili

Durant la Guerra del Rif, que va començar el 1921, es va negar a ser reclutat a l'exèrcit per a una guerra que va descriure com a colonialista; Un judici per antimilitarisme i lèse-majesté el va obligar a exiliar-se. Es va refugiar a França, canviant freqüentment de lloc de residència mentre continuava les seves activitats polítiques. Va ser en aquest moment quan va conèixer Louise Vuistaz i que el seu primer fill, Claude Gómez Vuistaz, va néixer a París. Durant vuit anys va dirigir la vida d'un revolucionari professional - "oficial de la Comintern", segons les seves pròpies paraules.¹ - a tot Europa i era amic d'Henri Barbusse.

El 1929, durant un viatge a l'URSS, va descobrir la terrible realitat del camp de concentració soviètic i va quedar tan commocionat que va trencar amb Moscou i la Internacional Comunista. La GPU va intentar llavors que l'assassinessin quan va sortir del país. No obstant això, va aconseguir tornar a França, on es va embarcar en una obra literària centrada en el teatre i la novel·la social.² La revelació del que havia vist a la Unió Soviètica el va alienar dels dirigents del Partit Comunista d'Espanya (PCE), sota les ordres de Moscou. Traductor de Trotski, proper a l'Oposició d'Esquerra, trencà finalment amb el PCE i s'afilià al Bloc Obrer i Camperol (BOC) fundat per Joaquín Maurín el 1931.

Naixement del POUM i Guerra Civil Espanyola

Retornat a Espanya en la proclamació de la República (1931), va ser un dels fundadors del Partido Obrero de Unificación Marxista (POUM) el 29 de setembre de 1935.³ Aquest partit es va formar a Barcelona, a partir del reagrupament del BOC de Joaquín Maurín i Julian Gorkin i de l'Esquerra Comunista d'Espanya, de tendència trotskista, d'Andreu Nin; ambdós moviments estaven formats per antics militants del PCE que lluitaven contra l'estalinisme d'aquest últim.

Durant la Guerra Civil Espanyola (1936-1939), Gorkin dirigí el diari La Batalla, òrgan del POUM, i fou nomenat membre del Comitè Central de les Milícies Antiesfeixistes de Catalunya. El POUM va ser un dels moviments republicans més actius en la lluita contra el feixisme, pagant un preu molt elevat al front d'Aragó, com ho demostra l'escriptor britànic George Orwell, que també era amic de Gorkin.⁴ Després dels dies de maig de 1937 a Barcelona, la GPU va arrestar Gorkin en aquesta ciutat i el va arrossegat des de la masmorra fins a la masmorra.⁵ El seu judici⁶, fabricada a les ordres de Moscou, va provocar un escàndol internacional.

L'assalt a la presó comunista en la qual va ser empresonat amb desenes d'altres militants de l'esquerra no estalinista, per elements poumistes i anarquistes que intentaven alliberar els seus camarades empresonats, molts dels quals malauradament ja havien estat executats sumàriament i altres torturats, li va permetre escapar amb molts altres militants condemnats a mort.

Segon exili

Refugiat a París gràcies a l'ajuda dels seus amics Victor Serge i Marceau Pivert, esdevingué el 1939 secretari del Centre Marxista Revolucionari Internacional. El seu company i el seu fill Claude es van unir a ell allà.

Aquell mateix any, va anar a Londres per representar el POUM dins del Centre Marxista Revolucionari Internacional, format vuit anys abans amb l'objectiu de representar tots els partits membres a nivell internacional, en particular per enfrontar-se a la propaganda del Komintern estalinista així com a l'ascens del feixisme. Va demanar que gran Bretanya estigués vigilant contra l'Alemanya nazi i la Unió de Repúbliques Socialistes Soviètiques, però també que no reconegués el règim franquista que ara havia guanyat Espanya.

Interludi mexicà

A principis de 1940 va anar a Mèxic, país que no havia reconegut el franquisme i on es van reunir molts republicans espanyols decidits a continuar la lluita (de fet, va ser l'únic estat on l'ambaixada espanyola encara onejava la bandera de la República). Un cop establert, va voler portar-hi la seva parella i el seu fill. Però els tràgics esdeveniments ocorreguts a França el maig de 1940, amb la invasió del país per part dels alemanys, els tallarien els uns dels altres i impedirien la realització d'aquest disseny.

Gorkin simplement els va poder transmetre un missatge que si aconseguien sortir de França, els esperaria a Veracruz. El 1941, el seu company i el seu fill (llavors de tretze anys) van fugir, van creuar a la zona lliure, van aconseguir embarcar cap a Tànger i, després d'una llarga espera en aquest port marroquí, van poder trobar un vaixell neutral (portuguès) cap a Mèxic. Hi van arribar no sense ser embarcats per l'armada britànica. Julian Gorkin s'hi va unir i gràcies als camarades exiliats van poder trobar allotjament a ciutat de Mèxic. Gorkin va prendre llavors la nacionalitat mexicana, en part perquè ja no podia seguir sent espanyol i, d'altra banda, per agraïment per la lleialtat de Mèxic a la causa republicana.

També va ser amic del president mexicà Lázaro Cárdenas (que va servir del 1934 al 1940), a qui va ajudar a acollir exiliats republicans que pretenien continuar la lluita i no volien caure en mans dels alemanys (que els haurien lliurat a Franco). Després del seu mandat presidencial, Lázaro Cárdenas es va convertir en ministre de Defensa Nacional durant la guerra (1942-1945) i va comprometre Mèxic al costat dels aliats, contra l'Eix; va demanar a Gorkin diverses vegades que l'aconsellés, particularment sobre l'internament dels nacionals de l'Eix. Gorkin es va adonar llavors que fins i tot els exiliats antifeixistes i anti-nazis van ser internats i els va fer alliberar Cárdenas; un d'ells, el socialista austríac Adolf Kozlik, es casaria amb la germana de Gorkin. De fet, a més de la seva parella i el seu fill, Gorkin havia aconseguit reunir altres membres de la seva família a Mèxic per evitar un destí tràgic, inclosa la seva mare i la seva germana Lolita, ella mateixa artista (ballarina de flamenc de renom internacional, que va actuar en diversos països, en benefici de la República) i activista republicana.

A Mèxic, Julian Gorkin va ser víctima de cinc atacs de la GPU, un dels quals, molt greu, gairebé li va costar la vida i va requerir trepanació. Va ser durant aquest període mexicà que va participar en la investigació de l'assassinat de Trotski (20 d'agost de 1940), que va descriure en el llibre Así asesinaron a Trotski.⁷, que va escriure amb el general Sánchez Salazar.

A Ciutat de Mèxic, es va fer càrrec de la redacció de la revista del POUM a l'exili, va fundar les revistes Análisis (Revista de Hechos e Ideas) i Mundo (Socialismo y Libertad) així com editorials amb Bartolomeu Costa Amic. També va escriure diversos llibres durant aquest període, entre ells Caníbales políticos (Hitler y Stalin en España) el 1941, La GPU prepara un nuevo crimen el 1942, en col·laboració amb l'anti-nazi i antiestalinista exiliat alemany Gustav Regler.⁸ També era amic, en aquella època, de l'escriptor John Dos Passos, que també prefaria un dels seus llibres uns anys més tard, igual que Henri Barbusse abans de la guerra. Molts dels seus antics camarades, supervivents de la guerra civil, van estar amb ell a la Ciutat de Mèxic, inclosos Víctor Serge i Marceau Pivert, cosa que va permetre que la lluita continués amb certa eficàcia.

A França

El 1948 va tornar a Europa on va participar en el Moviment pels Estats Socialistes Units d'Europa, i també va ser un dels fundadors del Moviment Europeu i va romandre durant gairebé trenta anys membre del Consell Federal Espanyol d'aquest moviment, representant l'oposició al franquisme i aconseguint convèncer els líders europeus perquè acceptessin només una representació dels exiliats republicans.

Considerava, al seu retorn a França, que la seva presència allà seria més necessària que a Mèxic per lluitar millor tant contra la dictadura franquista a Espanya (que estava en procés de recuperar la seva virginitat amb Occident, intentant fer oblidar a la gent la seva vella aliança amb els països de l'Eix) com contra l'estalinisme. que llavors es trobava en l'apogeu del seu poder i es dedicava a una intensa propaganda amb mitjans considerables, en gran part de la Unió Soviètica (com confirmen àmpliament els arxius soviètics després de la caiguda de l'URSS). No obstant això, no va planejar quedar-se definitivament a Europa i va pensar a tornar a Mèxic al cap d'un temps; Per això tots els membres de la seva família s'hi havien quedat.

Però el destí canviaria els plans inicials de Gorkin, ja que trobaria a França un nou company amb qui ara compartiria la seva vida. De la unió de Rita H. Régnier (que es convertiria en indianista al CNRS, autora de diversos llibres sobre la civilització índia) i Gorkin va néixer un fill el desembre de 1950: Fabien Régnier. El seu pare va decidir llavors quedar-se amb ell i així es va establir definitivament a França. El 1951, va fer un últim viatge a Mèxic per informar el seu primer company i el seu fill gran, Claude, que mentrestant s'havia convertit en mexicà i havia començat a estudiar enginyeria. Gorkin va explicar que ara era adult (tenia 24 anys) i va poder portar la seva vida mentre que el seu segon fill, que només tenia un any, necessitava tenir el seu pare al seu costat. Els dos germanastres no es coneixerien fins al 1963, però aviat es tornarien molt propers i les dues branques de Gorkin, la mexicana i la francesa, es desenvoluparien mantenint estrets vincles, units per la memòria del seu pare comú.

En aquell moment, Gorkin, el seu company i el seu fill Fabien vivien a Saint-Mandé i la seva llar aviat es va convertir en el punt de trobada de molts exiliats espanyols. Allà hi havia Luis Araquistain⁹, El Campesino després de la seva espectacular fugida dels camps de concentració soviètics¹⁰, el pintor Bartoli¹¹, Alberto Gironella, Luis Quintanilla¹² Rodolfo Llopis¹³ i de vegades Salvador de Madariaga quan passava per França.

Al servei d'un ideal democràtic

A principis dels anys cinquanta, es va comprometre a fer gires per molts països. Al Congo, va donar suport a formacions anticolonialistes que van fer campanya per la independència, en el marc de la Internacional Socialista. Després va anar a la República Dominicana, Cuba (on va ser víctima d'un atemptat), Hondures, Veneçuela (on va assessorar el president Romulo Bétancourt, considerat el pare de la democràcia veneçolana), Xile (on va advertir Salvador Allende contra els riscos d'infiltració de comunistes pro-soviètics dins del Partit Socialista Xilè). i la reacció d'una extrema dreta caudillista que només podia derivar amb tràgiques conseqüències), a l'Equador, al Brasil, a l'Argentina...

Durant aquest període, va haver d'abandonar la pensió de Saint-Mandé on vivia amb la seva parella i el seu fill. Només va fer breus passatges a França per veure tant quan va ser possible com per continuar la seva obra literària en les revistes a les quals va col·laborar o que va dirigir. Els seus nombrosos moviments no van acabar fins a principis dels anys seixanta. Després es va establir definitivament a París amb Rita H. Régnier i van poder portar-hi el seu fill Fabien.¹⁴ La seva llar parisenca es va convertir llavors, com havia estat la de Saint-Mandé una dotzena d'anys abans, en un lloc de trobada per a molts exiliats.

Entre 1953 i 1966, Gorkin va ser secretari llatinoamericà del Congrés per a la Llibertat Cultural i de la revista cultural Cuadernos, i director de l'agència de notícies en espanyol El Mundo. També va fundar la revista Mañana. El setembre de 1969 va ser elegit president del Club Internacional d'Escriptors a l'Exili del PEN. El 1970 va ser guardonat amb el Premi Voltaire per la seva obra, que suma una vintena de llibres. Tres anys més tard, es va publicar una nova versió del seu llibre sobre l'assassinat de Trotski al Livre de Poche de França.

Després de la mort de Franco (finals de 1975), finalment va poder tornar a Espanya després de trenta-sis anys d'exili després dels deu anys del seu primer exili. Però va optar per romandre a França fins a la seva mort el 20 d'agost de 1987. Els seus dos fills, Claude Gómez, de ciutat de Mèxic, i Fabien Régnier es van reunir al voltant del seu pare durant la seva agonia.

Julian Gorkin va deixar així una important obra, així com una posteritat representada per les dues branques que va poder trobar durant la seva vida com a revolucionari: així, a Mèxic, Claude va tenir dues filles (Claudine i Liliane, elles mateixes mares de famílies) i a França, Fabien va tenir un fill, Quentin. Però si va tenir l'alegria de veure l'enfonsament del franquisme, malauradament no va poder assistir al de l'URSS que es va produir només quatre anys després de la seva mort.

Obres Novel·les

Días de bohemia, Ediciones Ulises, Madrid, 1930 (prefaci d'Henri Barbusse)
La muerte en las manos, Ediciones Claridad, Buenos Aires, 1957, i Libro Mex-Editores, Ciutat de Mèxic, 1959 (prefaci de John Dos Passos)

Teatre

La corriente y una familiaria, Ediciones Zeus, Madrid, 1932
La guerra estella mañana, Ediciones Sol, València, 1934
Douze chaises, ORTF, 1960
Fantasmas de la Historia y El otro mundo, Libro Mex-Editores, Mèxic, 1961

Història, testimonis

Caníbales políticos (Hitler y Stalin en España), Ediciones Quetzal, Ciutat de Mèxic, Mèxic, 1941
La GPU prepara un nuevo crimen, Ediciones Quetzal, Mèxic, 1942
Així va ser assassinat Trotski, Éditions Self, París, 1948
Communist en Espana y antistalinia en la U.S.S.R., Editorial Guaranía, Mèxic, 1952
Destin du xxe siècle, Les Iles d'Or, París, 1954
Marx y la Russia de ayer y de hoy, Editorial Bases, Buenos Aires, 1956
Como contribuir a salvar a El Campesino y por qué colaboro con él, Ediciones Júcar, Mèxic, 1959
Espana, primer ensayo de democracia popular, Biblioteca de la Libertad, Buenos Aires, 1961
El imperio soviético, Claridad Edicions, Buenos Aires, 1969
L'assassinat de Trotski, Julliard, París, 1970, et Livre de Poche, París, 1973, Prix Voltaire 1970
El proceso de Moscú en Barcelona: El sacrificio de Andrés Nin, Aymá S.A. Editora, Barcelona, 1973
El revolucionario profesional, Aymá S.A. Editora, Barcelona, 1975
Les communistes contre la révolution espagnole, Belfond, París, 1978

Transcripció

Valentin Gonzalez, La Vie et la Mort en U.R.S.S., Les Iles d'Or, París, 1950

Antologies literàries

Òmnibus espanyol, Eyre i Spottiswood, Londres, 1931
Grans contes espanyols, The Houghton Mifflin Company, Boston i New-Ork, 1932
Diez novelistas americanos modernos, Editorial Zeus, Madrid, 1933
Nouvelles espagnoles, Gallimard, París, 1937 (prefaci d'Henri Barbusse)

Notes i referències

? Testimonis, no 21 de febrer de 1956
? Michel Christ, Le POUM : histoire d'un parti révolutionnaire espagnol, 1935-1952, París, L'harmattan 2005.
? Cf. Cartell anunciador de la reunió fundacional del POUM, en il·lustració. Gorkin és un dels cinc parlants.
? Cf. Testimoni de George Orwell Homenatge a Catalunya, que descriu la seva trajectòria dins del POUM i la terrible traïció comesa pel Partit Comunista d'Espanya que va liquidar aquest partit mentre es trobava enmig d'una batalla

contra el feixisme, fets dels quals Orwell va ser testimoni directe.

? Andreu Nin també havia estat detingut poc abans per la policia estalinista. Va desaparèixer, executat per ells a Madrid després de patir terribles tortures. Després d'aquest assassinat, el PCE va empènyer el cinisme fins al punt de fer circular per les ones de ràdio sota el seu control el lema "On és Andreu Nin? A Salamanca o Berlín! ", suggerint així que, si havia desaparegut, potser era perquè havia pogut passar a l'enemic.

? (es) Julián Gorkin, "Declaracions durant el judici contra el POUM (1938)" [arxiu], sobre www.marxists.org (consultat el 2 de gener de 2022)

? Publicat a França el 1948 amb el títol Així va ser assassinat Trotski, Jo (París) i després el 1970, edicions Julliard, sota el títol L'assassinat de Trotski.

? Charles Jacquier, Presentació de Julian Gorkin, Histoire radicale, Revue Agone, 37, 2007. <http://revueagone.revues.org/index703.html> [arxiu]

? Luis Araquistain (1886-1959). Escriptor i polític espanyol, membre del PS,O.E., antic ambaixador de la República d'Espanya a França que, amb l'ajuda de Julian Gorkin i Marceau Pivert, va ser l'encarregat d'enviar les armes necessàries per a l'equipament de l'exèrcit republicà durant la Guerra Civil.

? Valentin Gonzales (1909-1983), conegut amb el pseudònim d'El Campesino. Simple militant comunista d'Extramadura, va reunir des de l'inici de la guerra civil (1936), masses camperoles amb les quals va constituir una divisió. Va lluitar contra els franquistes a la seva rereguarda i a poc a poc es va retirar al País Basc on va continuar la lluita el màxim temps possible. Va ser culpable de nombrosos assassinats, especialment contra sacerdots. Durant la detenció del Pumista i el seu judici, lleial al CPE i a les ordres de Moscou, va exigir el cap de Julian Gorkin. A la caiguda de la República, va ser evacuat pels soviètics i es va refugiar als EUA on va descobrir que la realitat del règim era la contrària del que ell havia cregut i, amb valentia, el va donar a conèixer. Va ser arrestat, empresonat i torturat a la presó de Lubyanka. De constitució particularment robusta, va sobreviure a aquest tractament i després va ser assignat com altres presos polítics a la construcció del metro de Moscou on els seus companys, encadenats, van morir un darrere l'altre. Després d'haver sobreviscut a aquest nou calvari, va ser deportat a un camp de concentració a Sibèria, del qual va aconseguir escapar (estrangulant els seus guàrdies) amb alguns altres espanyols. Van marxar durant centenars de quilòmetres, evadint les patrulles llançades després d'ells i van morir una darrere l'altra. Només El Campesino va arribar a la frontera iraniana i va passar per aquest país. Des de Teheran, va aconseguir enviar un telegrama a Julian Gorkin, que aleshores vivia a Saint-Mandé. Aquest últim no va dubtar, malgrat que una vegada havia demanat la seva mort, a anar a buscar-lo i portar-lo de tornada a França on van treballar junts per donar a conèixer la veritat sobre l'univers dels camps de concentració soviètics. També faran una gira de reunions per Llatinoamèrica, durant la qual Julian Gorkin serà víctima d'un nou atac estalinista. De la seva col·laboració en sortirà un llibre en el qual Gorkin transcriurà els records d'El Campesino: serà Vida i Mort als EUA. Poc després de la seva publicació, el PCF va comprar la majoria de les còpies impreses per tal de retirar-les de la circulació, de manera que no es podia qüestionar el dogma estalinista, pressionant l'editor perquè no el tornés a publicar.

? Bartoli era un artista republicà espanyol naturalitzat mexicà com Julian Gorkin l'itinerari del qual havia seguit. Com ell, s'havia instal·lat a la pensió de la rue Cart de Saint-Mandé.

? Luis Quintanilla (1893-1978) va ser un pintor republicà a l'exili, amic d'Ernest Hemingway.

? Rodolfo Llopis (1895-1983) va ser el secretari general del PSC a l'exili, exdiputat d'Alacant sota la República. Va ser elegit President del Govern de la República Espanyola a l'exili el 1947. El 1951 signà la Llei de Frankfurt que creà la nova Internacional Socialista.

? El fill de Julian Gorkin, Fabien Régnier, més tard es va convertir en un militant antifranquista que va treballar en aquesta direcció amb l'exiliat gallec Javier Alvajar, va fundar El Campesino i va marxar durant el "judici de Burgos" per unir-se als bascos que lluitaven als Pirineus contra el règim (1970). També va organitzar una reunió clandestina a Alcalá de Henares amb Comissions Obreres. Més tard, a Irlanda, es dedicarà definitivament a la matèria celta.

Enllaços externs

En altres projectes de Wikimedia:

Julián Gorkin, a Wikimedia Commons

Registres d'autoritat:

International Virtual Authority File
International Standard Name Identifier
CiNii
National Library of France (dades)
University Documentation System
Biblioteca de la Congrés
Gemeinsame Normdatei
Biblioteca Nacional de
la Sejm
Biblioteca Nacional d'Espanya Biblioteca Nacional dels
Països Baixos
Biblioteca Nacional de Polònia Biblioteca Nacional d'Israel

Biblioteca de la Universitat de Polònia
Biblioteca Nacional
de Catalunya
Biblioteca Nacional de Catalunya
WorldCat

(fr) "Presentació de Julian Gorkin" [arxiu] per Charles Jacquier, Agone, No. 37, 2007
(es) Biografia de Gorkin [arxiu]